

Att våga svära i kyrkan

Normalsvensken kan idag inte tio Guds bud, bönen Fader vår eller Trosbekännelsen, men många är övertygade om att det står i bibeln att man inte får svära i kyrkan. Vad kan vara ett värre brott än så? Vi har ett problem helt klart. Anledningen är att Jesus svär ganska så ordentligt i vissa texter som läses. ”Gå bort Satan” han kallar Petrus för Djävulen, använder ord som förbannelse, helvete och andra ord som blivit kraftuttryck.

Så frågan är om Jesus svär i kyrkan eller inte. Vad var först? Guds ord eller missbruket av orden? Först på plan var Jesus och sedan har andra använt begreppen och fyllt dem med en annan mening. Att använda bibliska ord kan verka tufft och modigt för man vågar gå emot något som andra håller för heligt. Att ta ord från bibeln visar att man själv anser sig stå över bibeln som auktoritet. Den som svär med bibliska ord tar sig rätten att uttala dem som sina ord. Inom språkvetenskapen heter denna process ”betydelseförskjutning” när ord tappar sin originalbetydelse och får en helt ny i ett annat sammanhang. När Jesus använder orden så är det utifrån en lång tradition som beskriver den andliga verkligheten. Ordet djävulen, kommer från grekiskan *diabolos* och betyder ”den som anklagar.” I våra dagar säger vi åklagaren, en person med rollen att åtala någon som varande skyldig till något. Begreppet *Satan* betyder samma sak fast det är hebreiska. När Jesus går till attack mot de skriftlärdade använder han dessa ord för att beskriva deras verksamhet gentemot folket.

Ordet *förbannelse* är ett starkt ord och är motsatsen till välsignelse. Den som får en förbannelse uttalad över sig kommer att bära på en demon som förtorkar livet och gör att vederbörande misslyckas med allt och går under. Helvetet, är en lokal plats utanför Jerusalems murar där de spetälska fick hålla till. Platsens namn var Gehenna och det var som en allmän sopstation. Det blev sinnebilden av ett liv som var förbannat inför Gud. Djävulen är en figur som är mytologisk och som beskriver en gestaltning av de frestelser som en människa kan ställas inför. Den här mytologiska figuren har vi alla träffat på eftersom det är en värtalig figur som pratar in oss i ett hörn där vi till slut inte har något annat val än att ge upp.

Ett exempel kan vara en telefonförsäljare som inte vill lyssna till vad vi vill, utan kör sitt eget race. I första delen av kontakten är figuren mycket ”trevlig” och spelar tillmötesgående men använder alla sina knep för att komma innanför skinnet och göra oss motståndslösa. Det handlar om att få en parasit som gäst. Senare blir man snärjd, visserligen finns det ångervecka men hur krångligt är det inte att bli fri? Så frågan är om denna mytologiska figur är aktuell eller endast tillhör idéhistorien? Om vi nu återupprättar betydelsen av sådana teologiska ord så kanske vi kan använda dem som verktyg när vi skall sovra i vår kaotiska värld som omger oss. Det är kanske nödvändigt att svära fast i ordens egentliga betydelse och inte som ett missbruk. Som den gamle prästen sa ”att åkalla Djävulens namn, kan var farligt för han finns ju och vill helst bo in sig i varje människa.”

Per-Arne Bengtsson, präst i Svenska kyrkan
epost: per-arne.bengtsson@svenskakyrkan.se